

UPPSALA
UNIVERSITET

PM Internationell politik

VT 2023

Kroppsnära AI: om risker mot människor och människor som risker

Poststrukturalistisk policyanalys av förslaget till Europeiska unionens rättsakt om artificiell intelligens.

Av: Lovisa Johansson

Antal ord: 1163

1. INLEDNING

Biometrisk kategorisering har redan tidigare använts för förvaltning av gränskontroll, inte minst i efterdyningarna av terrorattacken 11 september 2001 (Epstein 2007). Nya maktteknologier för maktutövandet än närmare inpå kroppen (Epstein 2007), vilket vi kan se när AI-teknologi för känslöidentifiering och biometrisk kategorisering ger migrationsförvaltningen ny biopolitisk ammunition. Här möjliggör AI-system biomakten att komma än närmare inpå kroppen.

När *rättsakt om artificiell intelligens* (Europeiska kommissionen 2021a) antas av Europeiska unionen blir förordningen världens första reglering av artificiell intelligens (Europaparlamentet 2023). AI-policyns riskgränsdragningar avgör myndigheters handlingsutrymme att bruka biomakt genom AI-teknik. Med den bakgrunden syftar promemorian till att identifiera vad som anses vara risker enligt AI-policyn. Identifikationen görs genom poststrukturalistisk policyanalys av *risk* inom policyområdet migration, asyl och gränskontroll.

2. TEORI

Poststrukturalister inom studiet av internationella relationer har plockat upp Michel Foucaults begrepp biomakt. Charlotte Epstein (2007) beskriver biomakt som offentlig maktutövning som söker få oss att disciplinera och kontrollera våra kroppar, samt genom att institutioner försöker styra befolkningar. Poststrukturalistiska studier av internationella relationer analyserar staters konstruktioner av hot och avslöjar de maktrelationer och diskurser som formar dessa konstruktioner. Genom en poststrukturalistisk policyanalys kan problemframställningarna i en given policy granskas kritiskt och avslöja hur makt utövas genom språket. (Hansen, 2017)

Biomakten hänvisar till makten över levandet. Biomakt signalerar staters tilltagande ansatser att kontrollera födsel- och dödssiffror, levnadsförhållanden, hälsofrågor, hygien, reproduktion, och flyttmönster. Inom migrationsområdet är det tydligt att befolkningssammansättning är en nod där maktrelationer och kontrollmekanismer tar sig i uttryck. Genom att förstå biomakten kan vi synliggöra hur teknologier används för att forma och begränsa individens handlingsutrymme och möjligheter inom dessa områden. (Epstein 2007)

3. FRÅGESTÄLLNING

Promemorian studerar policyn *rättsakt om artificiell intelligens*, i bilagan om AI-system med hög risk, utifrån frågeställningen:

- Vad konstrueras som risker vid tillämpning av AI-system för förvaltning av migration, asyl och gränskontroll?

4. UNDERSÖKNING

1. RÄTTSAKTENS PROPORTIONERLIGT RISKBASERADE METOD

Proportionalitetsprincipen tillämpas vid regleringen av AI-system på EU:s inre marknad, genom gränsdragningar mellan användning av AI som skapar i) oacceptabel risk (förbjuds eftersom de strider mot unionens värden), ii) hög risk (regleras) och iii) låg eller minimal risk (behöver bara uppnå miniminivå för transparens). Högrisk-AI definieras utifrån tillämpningsområden där tekniken sannolikt medför stora risker för de grundläggande rättigheterna och säkerheten, och regleras genom 'tillförlitlig AI'. (Europeiska kommissionen 2021a)

2. IDENTIFIKATION AV AI-SYSTEM MED HÖG RISK

Sju högriskområden identifieras för användning av AI-system, däribland offentlig förvaltning av migration, asyl samt gränskontroll. Systemen som regleras är de som är avsedda att användas av behöriga myndigheter för följande fyra syften. För det första, att dra slutsatser om en persons känslomässiga tillstånd, såsom lögnedektorer och liknande verktyg (Bilaga III). För det andra, att bedöma en risk, inbegripet en säkerhetsrisk, en risk för irreguljär invandring eller en hälsorisk som utgörs av en fysisk person som avser resa in på eller har rest in på en medlemsstats territorium (Bilaga III). För det tredje, att kontrollera äktheten i fysiska personers resehandlingar och styrkande handlingar och för att upptäcka förfalskade handlingar genom granskning av säkerhetsdetaljerna (Bilaga III). För det fjärde och sista kategoriseras AI-system vara av hög risk om de är avsedda att bistå behöriga myndigheter i samband med prövningen av ansökningar om asyl, visering och uppehållstillstånd och därtill hörande klagomål om huruvida de fysiska personer som ansöker om status är berättigade till stöd (Bilaga III). (Europeiska kommissionen 2021b)

3. PROBLEMFAMSTÄLLNING

AI-system som används inom förvaltning av migration, asyl och gränskontroll påverkar människor som ofta är i en särskilt utsatt situation och som är beroende av resultatet av de behöriga offentliga myndigheternas åtgärder (Bilaga III). Det är därmed särskilt viktigt att de AI-system som används i dessa sammanhang är *tillförlitliga, ickediskriminerande och transparenta*, för att garantera iakttagandet av de påverkade personernas grundläggande rättigheter, i synnerhet deras rätt till fri rörlighet, icke-diskriminering, skydd av privatliv och personuppgifter, internationellt skydd och god förvaltning (Bilaga III). (Europeiska kommissionen 2021b)

5. ANALYS

Med begreppet *biomakt* belyser att biometrisk uppgifter (identifikation) av befolkningen samt känslolidentifiering kan användas för att styra beteendet hos befolkningen. Vissa risker relaterade till biomakt berörs i policyn. Befolkningskontroll belyses som ett riskområde förbjudandet av viss social poängsättning utförd av offentliga myndigheter (Europeiska kommissionen 2021a, ss. 21), men inte i koppling till migrationsförvaltning (Europeiska kommissionen 2021b, ss. 4-5).

Migrationsområdet placeras i policyn i samma sektion som beskriver människor i utbildning, sysselsättning, arbetslöshet samt i bruk av offentliga tjänster (Europeiska kommissionen 2021b, ss. 4-5). Det är rättighetsbärande individer som möter myndighetsutövning i olika delar av livets flöde. I liberala perspektiv på säkerhetsproblematik förstås människor som rättighetsbärare (Wilcox 2015, ss. 17-48). AI-policyn reproducerar människor i migrationsprocesser som *rättighetsbärare* med rätt till skydd från *riskerna* med AI-teknik för offentlig maktutövning inom unionen. Eftersom policyförslaget är en intertext, som hänvisar till Europeiska unionens grundläggande värden när "risker" framställs, kan det anses vara just en reproducering. I den meningen försöker policyn blott sammanfläta redan etablerade värden med de nyidentifierade samhällsriskerna som följer av den nya AI-tekniken.

Å andra sidan reproducerar policyförslaget en konstruktion av migranter som riskfulla "Andra", som *risksubjekt*, vilket utvecklas djupare i slutsatsen.

6. SLUTSATS

Vad konstrueras som risker vid tillämpning av AI-system för förvaltning av migration, asyl och gränskontroll?

Policyförslaget konstruerar å ena sidan subjekt i form av *rättighetsbärare*, å andra sidan migranter som *risksubjekt*. Människor i migration reproduceras både som subjekt värda att skyddas från *risker*, och som själva *riskerna* vilka medlemsstaterna ska skyddas från.

Policyn identifierar risker baserat på användningsområden, inte baserat på teknologins utformning. AI-system inom migrationsförvaltning kan förstås som biopolitiska riskteknologier, som enligt ett poststrukturalistiskt perspektiv är försök att hävda suveränitet och kontroll (Wilcox 2015, ss. 17-48). Enligt policyns formuleringar kan högrisksystem förväntas vara helt riskfria när rätt reglering tillämpas – benämnt 'tillförlitlig AI' – vilket kan tolkas som försök att hävda suveränitet och kontroll över AI-teknologin.

Riskerna för individen vid offentlig maktutövning framhålls i policyn. Risken är att *rättighetsbärare* genom myndigheters bruk av AI-system inte försäkras rätt till fri rörlighet, icke-diskriminering, skydd av privatliv och personuppgifter, internationellt skydd och god förvaltning. Risken bemöts genom att påkalla behovet av 'tillförlitlig AI', och vilar på grundantagandet att *tillförlitlig AI* är en praktisk möjlighet. En alternativ tolkning är att högrisk-AI tolereras inom migrationsförvaltning, trots att beslutsfattarna bedömer att risker kvarstår. Med andra ord, att Europeiska unionen kan tolerera AI-system som äventyrar det grundläggande rättigheterna och säkerheten för människor i migration.

Å andra sidan reproduceras policyn människor i migration som potentiella *risker* för säkerhet och hälsa gentemot medlemsstaterna. Biomakten utövas genom att hålla smittade kroppar utom en medlemsstats territorium, med hjälp av "tillförlitlig AI". Teknik för att känslöidentifiering och lögn-detektorer förbjuds inte, samtidigt som människor i migration reproduceras som lögnare, som kan förfälska handlingar eller ljuga om sin bakgrund. Policyn reproducera grundantaganden och problembilder från existerande migrationspolicyer och praktiker, vilka i sig konstruerar migranter som risker.

7. METODDISKUSSION

Eftersom högrisksystem befinner sig i skärningspunkten mellan tolererbara risker och oacceptabla risker, och beslutsfattarnas balansgång avgör myndigheters tillgång till biopolitiska maktmedel, har det studien fokuserat på just högrisksystemen, snarare än oacceptabelt riskfulla AI-systemen. Om textutrymme funnits hade WPR-ansatsen, "What's the Problem Represented to Be?" (Bacchi & Goodwin 2016, ss. 13-26) tillämpats mer utvecklat.

8. REFERENSER

Bacchi, Carol och Goodwin, Susan. 2016. *Poststructural policy analysis: a guide to practice*. New York: Palgrave Pivot.

Epstein, Charlotte. (2007). *Guilty Bodies, Productive Bodies, Destructive Bodies: Crossing the Biometric Borders*. I "International Political Sociology", nr 1, ss. 149-164. International Studies Association. Blackwell Publishing: 350 MA, USA, & Oxford, UK.

Europaparlamentet. (2023). *AI Act: a step closer to the first rules on Artificial Intelligence*. Hämtad från [<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230505IPR84904/ai-act-a-step-closer-to-the-first-rules-on-artificial-intelligence>]: AI Act: a step closer to the first rules on Artificial Intelligence | News | European Parliament (europa.eu). [Hämtad 2023-05-25].

Europeiska kommissionen. (2021a). Förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens (Rättsakt om artificiell intelligens) och om ändring av vissa unionslagstiftningsakter. Bryssel: Europeiska kommissionen. 2021-04-21 COM (2021) 206 final 2021/0106 (COD).

Europeiska kommissionen. (2021b). Bilagor till Förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens (Rättsakt om artificiell intelligens) och om ändring av vissa unionslagstiftningsakter. Bryssel: Europeiska kommissionen. 2021-04-21 COM (2021) 206 final ANNEXES 1 to 9.

Hansen, Lene. (2017). *Poststructuralism*. I "The Globalization of World Politics – An Introduction to International Relations", redigerad av John Baylis, Steve Smith och Patricia Owens. 7 uppl. Oxford: Oxford University Press.

Wilnox, Lauren, B. (2015). *Bodies, Subjects, and Violence in International Relations*. I "Bodies of Violence: Theorizing Embodied Subjects in International Relations", Oxford Studies in Gender and International Relations. Oxford: Oxford University Press.